

Bruselj, 18. oktober 2022
(OR. en)

13236/22

Medinstitucionalni zadevi:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 491
ENV 973
CLIMA 486
IND 388
RECH 525
COMPET 766
ECOFIN 969
CODEC 1433

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Direktiva o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika ter uredba o notranjem trgu obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev) – orientacijska razprava

Pred sejo Sveta PTE (energija), ki bo potekala 25. oktobra 2022, vam v prilogi pošiljamo dopis za razpravo o direktivi o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika ter uredbi o notranjem trgu obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (prenovitev).

Dopis za razpravo o uredbi in direktivi o trgu plina in vodika

Komisija je 15. decembra 2021 predložila predlog direktive o skupnih pravilih notranjega trga obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika ter predlog uredbe o notranjem trgu obnovljivih plinov, zemeljskega plina in vodika (sveženj o plinu) kot del novega okvira EU za razogljičenje trgov plina, spodbujanje vodika in zmanjšanje emisij metana.

Med francoskim predsedovanjem so bili predlogi predstavljeni skupaj z oceno učinka, čemur je sledila prva izmenjava mnenj med državami članicami. Češko predsedstvo je julija 2022 začelo pogajanja o predlogih v Delovni skupini za energijo. Predsedstvo je na podlagi prvih rezultatov navedenih razprav 9. septembra 2022 predložilo prvo revizijo tako uredbe kot direktive, da bi v naslednjih tednih omogočili nadaljnjo poglobljeno razpravo v Delovni skupini za energijo.

Na podlagi dosedanjega napredka in da bi določili usmeritev za nadaljnje delo, predsedstvo zdaj predlaga tri teme razprave, pri čemer lahko ministri pri vsaki od njih preučijo več možnosti:

1. Časovni okvir za razvoj trgov vodika s poudarkom na vertikalnem ločevanju operaterjev vodikovih omrežij

Predlog Komisije predvideva prožnejši regulativni okvir za vodik v fazi krepitve trga, vendar bi se morala do 1. januarja 2031 uporabljati podrobnejša pravila, ki bi olajšala povezovanje trgov in čezmejno trgovino. Nekatere države članice so menile, da določeni datum leta 2030 za ta regulativni prehod ne zagotavlja dovolj prožnosti in časa, da bi se trg vodika dovolj razvil in dovolj dozorel. Ker pa na ravni EU ni usklajenega datuma konca prehodnega obdobja, obstaja tveganje, da se bodo regulativni sistemi med državami razlikovali, kar bi lahko oviralo razvoj učinkovitega notranjega trga.

Predlagana pravila za vertikalno ločevanje operaterjev vodikovih omrežij (*člen 62 direktive*) dajejo na voljo model ločevanja lastništva. Predlaga se, da bi bil za vodikova omrežja, ki so bila ob začetku veljavnosti svežnja o plinu v lasti vertikalno integriranih podjetij, na voljo model neodvisnega operaterja sistema. Bolj sporen element je prenehanje uporabe modela ločevanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema do leta 2031, saj so nekatere države članice zaskrbljene, da bi to lahko oviralo razvoj vodikovih omrežij in s tem trgov, saj se operaterjev prenosnega sistema za plin z modelom ločevanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema ne bi spodbujalo, da bi vlagali v spremembo namena svoje infrastrukture.

Predlagano prehodno obdobje za trge vodika do konca leta 2030 je navedeno v več členih po vsem svežnju o plinu. V uredbi je predlagano, da se od 1. januarja 2031 ne bi zaračunavale tarife za dostop do vodikovih omrežij na povezovalnih točkah med državami članicami (*člen 6 uredbe*), ki bi jih bilo treba nadomestiti z vzpostavitev mehanizma nadomestil za financiranje čezmejne infrastrukture med ustreznimi operaterji vodikovih omrežij (*člen 53 direktive*). Države članice bi do konca leta 2030 v skladu s predlagano direktivo zagotovile izvajanje reguliranega dostopa tretjih strani do vodikovih omrežij (*člen 31 direktive*), operaterji vodikovih omrežij pa bi lahko izkoristili odstopanja za obstoječa vodikova omrežja in geografsko omejena omrežja (*člena 47 in 48 direktive*).

V zvezi s tem naj ministri in ministrice razmislijo o naslednjih možnostih:

- a) *Izvajanje mehanizma pregleda za datum regulativnega prehoda leta 2031 na ravni Unije, pri čemer bi Komisija na podlagi vnaprej določenih meril (npr. delovanje trga, konkurenca, učinki različnih pravil na čezmejno trgovino) leta [2028] pregledala tržne razmere in, kjer je to ustrezno, sprejela odločitev o odložitvi prehoda na ravni Unije.*
- b) *Odeložitev prehodne faze za elemente zasnove trga vodika na leto [X].*
- c) *Ohranitev modela ločevanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema po letu 2030 za obstoječe operaterje prenosnega sistema za plin z modelom ločevanja neodvisnega operaterja prenosnega sistema.*

2. Tarifni popusti za obnovljive in nizkoogljične pline v sistemu zemeljskega plina ter čezmejne tarife v vodikovih omrežjih

I. Čezmejne tarife v posebnih vodikovih omrežjih

Komisija je predlagala zasnovo prihodnjega trga vodika brez čezmejnih tarif od 1. januarja 2031 (*člen 6 uredbe*). Kot že velja za trge električne energije, bi to ustvarilo enake konkurenčne pogoje za proizvodnjo vodika in preprečilo tako imenovano „zniževanje“ tarif, kar je pomembno za preprečevanje povečanja stroškov za končne odjemalce. Izvajanje sistema ničelnih čezmejnih tarif in ustreznih mehanizmov delitve stroškov je morda bolj izvedljivo v zgodnji fazi uvajanja infrastrukture za vodik kot na zrelem trgu, na katerem so bile izvedene znatne naložbe v infrastrukturo. Da bi zagotovili razvoj (čezmejne) infrastrukture za vodik brez čezmejnih tarif, se predlaga mehanizem finančnih nadomestil med operaterji vodikovih omrežij (*člen 53 direktive*). Nekatere države članice se zavzemajo za ohranitev obstoječega tarifnega mehanizma tudi za vodik, druge pa bi želele odložiti izvajanje ničelnih čezmejnih tarif za vodikova omrežja.

Posledično naj ministri in ministrice razmislijo o naslednjih možnostih:

- a) Izvajanje mehanizma pregleda za leto 2031 na ravni Unije, pri čemer bi Komisija na podlagi vnaprej določenih meril (npr. delovanje trga, konkurenca, učinki različnih pravil na čezmejno trgovino) leta [2028] pregledala tržne razmere in, kjer je to ustrezno, sprejela odločitev o odložitvi obveznosti ničelnih čezmejnih tarif za vodikova omrežja.*
- b) Odložitev obveznosti ničelnih čezmejnih tarif za vodikova omrežja do leta [X].*
- c) Nadomestitev obveznosti ničelnih čezmejnih tarif od 1. januarja 2031 s skupno odločitvijo nacionalnih regulativnih organov o čezmejnih tarifah, pri čemer v primeru nestrinjanja končno odločitev sprejme ACER.*

II. Tarifni popusti za obnovljive in nizkoogljične pline v sistemu zemeljskega plina

Predlog Komisije vsebuje različne tarifne popuste, katerih glavni cilj je spodbujanje uporabe obnovljivih in nizkoogljičnih plinov ter čezmejnega trgovanja z njimi (*člen 16 uredbe*¹). Nekatere države članice so menile, da bi bilo treba prednostno obravnavati obnovljive pline. Druge so izrazile zaskrbljenost, da tarifni popusti niso primerno orodje za povečanje uporabe teh plinov in da bi lahko prišlo do izgube prihodkov za regulirane operaterje prenosnega sistema za plin ter s tem morebitnega zvišanja cen fosilnega plina za končne odjemalce.

V zvezi s tem naj ministri in ministrice razmislijo o naslednjih možnostih:

- a) *Razlikovanje med popusti za obnovljive in nizkoogljične pline, tj. različne ravni popustov za obnovljive in nizkoogljične pline.*
- b) *Neizvajanje tarifnih popustov na vseh povezovalnih točkah, vključno z vstopnimi točkami v tretje države in izstopnimi točkami iz njih, pri čemer bi države članice uporabljale popuste na vstopnih točkah iz obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih in nizkoogljičnih virov ter na vstopnih točkah v skladišča in izstopnih točkah iz njih.*
- c) *Neizvajanje obveznih popustov za obnovljive in nizkoogljične pline, tj. plačilo polne tarife za prenos obnovljivih in nizkoogljičnih plinov.*

¹ V skladu s členom 16 uredbe naj bi se 75-odstotni tarifni popust uporabljal na vstopnih točkah iz obratov za proizvodnjo obnovljivih in nizkoogljičnih plinov, prav tako 75-odstotni popust pa pri tarifah za prenos v skladišča plina v sistemu zemeljskega plina in iz njih. 100-odstotni tarifni popust naj bi se za obnovljive in nizkoogljične pline v sistemu zemeljskega plina uporabljal na vseh povezovalnih točkah.

3. Primešavanje

Z uredbo so operaterji prenosnega sistema obvezani sprejeti primešavanje vodika do 5 % na povezovalnih točkah med državami članicami EU od 1. oktobra 2025 (*člen 20 uredbe*). Če razlike v praksah primešavanja privedejo do omejitev čezmejnih pretokov, se uporablja postopek čezmejnega usklajevanja glede kakovosti plina (*člen 19 uredbe*). Nekatere države članice v svojih domačih omrežjih zemeljskega plina ne želijo primešavati vodika ter se zavzemajo za prenos in uporabo čistega vodika. Druge se zavzemajo za preložitev datuma izvajanja in znižanje najvišje ravni primešavanja, da bi se izognili visokim stroškom in omejili morebitna tveganja.

Zato naj ministri in ministrice razmislijo o naslednjih možnostih:

- a) Sprememba najvišje ravni primešavanja na povezovalnih točkah na [X] %.*
- b) Odložitev izvajanja najvišje ravni primešavanja na povezovalnih točkah do 1. oktobra [X].*
- c) Nedoločitev usklajene najvišje ravni primešavanja, tj. da se sosednje države članice in operaterji prenosnega sistema dvostransko dogovorijo o najvišjih ravneh primešavanja na povezovalnih točkah.*